

Fizzənin rəng dünyası

Maşur alman rəssamı və sənətsünası Albrext Dürer yazırdı: "Sənət təbiətin özündədir, sənətkar o adamdır ki, sənəti təbiətdən qopara bilər". Bu mənada əsas Bəhrüz Kəngərli tərəfindən qoyulmuş peşəkar rəngkarlığımızın görkəmli nümayəndələri də sənəti təbiətdən qoparıb kətana köçürə bildi. Milli təsviri sənətimizin məşhur simaları arasında qadın rəssamlarımızın – Vəcihə Səmədovanın, Maral Rəhmənzadənin, Bədura Əfqanlının, Elmira Şahtaxtinskayanın da özünəməxsus rəng izləri incəsənət tariximizin qızıl səhifələrini bəzəyir.

Bu gün təəssüf hissələ qeyd edirik ki, tariximizin XX əsrində, xüsusən də sovet dövründə Bəhrüz yurdunda – Naxçıvan Muxtar Respublikasında yaşayıb-yaradan qadın rəssamlarımız olmayıb. 1950-ci illərdə Naxçıvan Şəhər Pionerlər Evinə görkəmli sənətkar, əməkdar incəsənət xadimi Məmməd Qasimovun rəhbərliyi ilə yaradılmış rəssamlıq studiyasının, sonralar – 1960-80-ci illərdə də fəaliyyətini davam etdirən rəssamlıq dərnəyinin təxminən 10 nəfər üzvündən 2-si qız idi.

İster sovet dövründə, istərsə də müstəqilliyimizin ilk onilliyi ərzində muxtar respublikada öz ixtisası üzrə pedaqoji fəaliyyət göstərən – orta məktəbdə dərs deyən, yaxud rəssamlıq dərnəyinə rəhbərlik edən qadın rəssama rast gəlinmir. Hətta orta məktəbdə öz istedadı ilə məşhurlaşan, bir neçə təsviri və dekorativ-tətbiqi sənət bəxş-müsabiqələrinə qatılan qızlar belə, sonradan ya başqa ixtisas üzrə ali təhsil aldıklarından, ya da ailə həyatına görə bu sənəti davam etdirməkdən vaz keçmişlər.

1989-cu ildə Ümumittifaq Xalq Yaradıcılığı Festivalı çərçivəsində Muxtar Respublika üzrə keçirilən bəxş-müsabiqədə dekorativ-tətbiqi sənət ustası, Culfa şəhərindən olan məktəbli Günay Əhmədova qalib kimi Naxçıvan MSSR Mədəniyyət Nazirliyinin Fəxri Fərmanı ilə mükafatlandırıldı. Naxçıvan şəhər 3 №-li orta məktəbin şagirdi Anara Nəsrilinin isə Şəhər Pioner və Məktəblilər Sarayının böyük foyesində rəngkarlıq işlərindən ibarət ilk fərdi sərəjisi təşkil olundu. Belə misallərin sayını artırmaq da mümkündür.

Nəhayət, XXI əsrin əvvəllərində Naxçıvan Dövlət Universitetində incəsənət fakültəsi fəaliyyətə başladı və burada rəngkarlıq, heykəltəraşlıq ixtisasları açıldı. Həmin şöbələrdə təhsil almaq arzusunda olan abituriyentlər arasında qızların sayı ilbəil artmağa başladı.

Həmin fakültəni fərqlənmə diplomu ilə bitirənlərdən biri, Fizzə Qulu qızı Quliyeva ilə yaxın tanışlıqdan və söhbətdən belə məlum oldu ki, onda rəngkarlığa həvəs təxminən 6 yaşından başlayıb. Bir gün səhər

televizordan, uşaqlar üçün verildəndən "Kukla" mahnısını eşidir. Mahnı-nın bu bəndi daha çox xoşuna gəlir.

*Atam alıb mənimçün
Rəngli qələm və dəftər,
Kitabım da bax budur –
Gözlə-gözlə şəkillər.*

Mahnı bitir-bitməz gözləri otaqda çay içərək onunla bərabər bu mahnını dinləyən atasına zillənilir. Ata sanki qızının bəxşlərindəki xahiş oxuyur, çayını bitirib ona yaxınlaşır və güllümsəyərək saçlarına siqal çəkir. Axsamüstü evə dönan atasının əlində rəngli flomaster dəstini və qalın rəsm dəftərini görəndə sevinci yerə-goyə sığır. Həmin gündən bu rəsm dəftərinin səhifələrində onun böyük fərəhlə "çəkdiyi" rənbərəng cizma-qaralar görünməyə başlayır. Balaca Fizzənin ilk rəsm dəftərinin alındığı gündən təxminən bir ilə yaxın vaxt ərzində səhifələrin yarıdan çoxunda özünəməxsus mənə daşıyan süjetti şəkillər diqqəti cəlb edir. Artıq birinci sinifdən üzü bəri dərslərində xoşuna gələn şəkilləri təkrar rəsm dəftərində işləməyə başlayır. Xüsusən də ədəbiyyat dərslərindəki şair və yazıçıların portretlərinin üzünü böyük formatda köçürməyi xoşlayır. Onun orta məktəbin son siniflərində müxtəlif natürlərlə bərabər, qədim Naxçıvanın əzəmətli dağlarını, güllü-çiçəklili çöllərini, tarixi-memarlıq abidələrini əks etdirən rəsmləri də çoxluq təşkil edir.

Nəhayət, 2004-cü ildə Fizzənin ən ümdə arzusu həyata keçir – o, Naxçıvan Dövlət Universitetinin incəsənət fakültəsinə daxil olur. Bu-

rada təsviri incəsənət və rəsmxət müəllimi ixtisasına mükəmməl yiyələnərək, 2008-ci ildə həmin fakültəni fərqlənmə diplomu ilə bitirir.

2006-2009-cu illər ərzində F.Quliyeva Naxçıvan şəhərindəki Texniki Yaradıcılıq Mərkəzində, sonra isə Heydər Əliyev adına Uşaq və Gənclər Yaradıcılıq Mərkəzində rəsm dərslərinin rəhbəri kimi əmək fəaliyyətilə də məşğul olur, 2009-2011-ci illərdə isə NDU-nun "Universitet dünyası" Muzeyinin müdiri kimi çalışır.

“2010-cu ildə, 2 Fevral – Gənclər Günü münasibətilə Muxtar Respublika üzrə "İlin ən yaxşı gənc rəssamı" adına layiq görülür, istər bakalavr, istərsə də magistratura təhsili müddətində universitet daxilində, həmçinin gənc rəssamların, tələbə rəssamların rəsm sərəjilərində iştirak edərək dafələrlə birincilik qazanır, fəxri fərman və fəxri diplomlarla mükafatlandırılır.

F.Quliyeva 2011-ci ilin sentyabr ayından muzey müdiri vəzifəsindən yenidən yaradılmış teatr və mədəniyyətşünaslıq kafedrasına müəllim keçirilir. Qeyd olunmalıdır ki, o, belə bir etimadı bu illər ərzində layiqincə doğrulda-raq özünə və tələbələrində qarşı son dərəcə tələbkər, eyni zamanda, qayğıkeş, işinə məsuliyyətli, intizamlı və yüksək mənaəviyyətli bir müəllim kimi nəinki kafedrada, o cümlədən fakültədə və universitetdə dərin rəğbət qazanmışdır. Elə bu keyfiyyətlərinə görə gənc müəllim öz kafedrasında tələbə-aktyorlara qrim sənətinin sirlərini aşılamaqla yanaşı, incəsənət fakültəsində tələbə-aktyorlara qrim və mədəniyyətşünaslıq fənlərini öyrədir. 2013-cü ildən isə həmin fakültənin təsviri sənət kafedrasında fəaliyyətini davam etdirmişdir.

Pedaqoji fəaliyyətində olduğu kimi, Fizzə Quliyevanın rəngkarlıq fəaliyyəti də çoxşaxəlidir: mənzərə, portret, natürlər, karikatura, səhnəqrafiya, qrim... Məhz bu xüsusiyyətləri onu nəinki muxtar respublikanın qadın rəssamları, həmçinin bütün rəssamları arasında fərqləndirən cəhətlərdəndir.

Hüseynqulu Əliyev – Naxçıvan Dövlət Musiqili Dram Teatrının baş rəssamı, NDU-nun kafedra müdiri, Azərbaycan Respublikasının Xalq rəssamı: "Mən Fizzə xanımı gənc rəssam kimi 20 ilə yaxındır tanıyıram. Muxtar Respublika Rəssamlar Birliyinin sədri işlədiyim illərdə Naxçıvan şəhərində keçirilən bəxş-müsabiqələrdə, Novruz bayramı və digər əlamətdar günlər münasibətilə təşkil olunan sərəjilərdə gənclərin, məktəbli rəssamların əl işləri arasında Fizzənin rəsmləri rəng duyumu, fantaziyası və özünəməxsusluğu ilə seçilirdi. Onun bu sənətə ürəkdən bağlılığının nəticəsi idi ki, 2004-cü ildə Fizzə Quliyeva Naxçıvan Dövlət Universitetində uğurlu qabiliyyət imtahanı

verdi və mənim tələbəm oldu.

Tələbəlik illəri ərzində onun bir çox janrlar üzrə fitri istedadı üzə çıxdı. Sevdili sənətində ilbəil püxtələşən Fizzə bakalavr pilləsini fərqlənmə diplomu ilə bitirdi. Bu zaman o, artıq muxtar respublikanın tanınan gənc rəssamları sırasında idi. Heç də təsadüfi deyildi ki, magistraturada təhsil aldığı zaman – 2010-cu ildə "Muxtar respublikada ilin ən yaxşı gənc rəssamı" adına layiq görülmüşdür. Bu gün tam əminliklə vurğulayıram ki, fitri istedadı ilə yanaşı, çoxşaxəli fəaliyyəti və müxtəlif janrlı yaradıcılığı ilə **Fizzə Quliyeva muxtar respublikanın qadın rəssamları arasında liderdir!**

Bu yerdə Fizzə Quliyevanın çoxşaxəli yaradıcılığına ümumi bir nəzər salaıq. Plakat janrında olan işlərindən: "Heydər Əliyev NDU-nun 30 illiyində" (bu əsər iri ağac lövhə üzərində yandırma üsulu ilə işlənib və burada Ulu Öndərə universitetin fəxri doktoru diplomunun təqdimatı təsvirlənib), "Qayıdış və çiçəklənən Naxçıvan", "Xocalı faciəsi", "Ata həsrəti", "Bu qan yerdə qalmaz", "Bizi ellər çağırır", "Sülh", "Mənim universitetim"...

Portretlərindən: "Heydər Əliyev", "İlham Əliyev", "Vəsisif Talbov", "Milli Qəhrəman Mübariz İbrahimov", "Akademik İsa Həbibbəyli", "Şair Vaqif Məmmədov" və Naxçıvan sakinlərinin portretləri...

Mənzərələrindən: "Kazım Qarabəkir paşa məscidi", "Əlincaçay kompleksi", "Kələki körpüsü", "Düşüncə", "Əlinca qalası", "Bahar gəldi...", "Qavalla raqs", "Ömrün payız çağında", "Xudafərin körpüsü";

Natürlərdən: "Güllər", "Natürlər", "Xrizantemlər", "Süfrə meyvələri", "Çay dastəği",

"Lalələr"...

Karikaturalarından: "Azərbaycan – Dünyaya doğan günəş", "Porpost", "Dünyanın yatmış üzü", "Krossvord", "Kimine konfet, kiminə bomba", "Fikir oğurluğu"...

Bu gözoxşayan, dərin məzmunlu, əlvan rəngli, ağıl-qaralı işlərin hər biri haqqında ən azı bir neçə cümlə yazmaq olardı. Tabloların qarşısında elə-belə dayanıb, yaxud ötəri nəzər salıb keçmək mümkün deyil. Fizzə xanım öz düşüncə, məqsəd və fantaziyasından suzülüb yaradıcı məhsula çevrilmiş əsərlərinin əksəriyyətində tamaşaçı yozumu üçün də yer saxlayır. Əsərə diqqətlə baxan tamaşaçı onu öz bəxş bucağı ilə də izah edə bilər və müəlliflə bölüşər. Bir neçə sərəjide rəssam xanımın bundan xüsusi zövq aldığı və öz tamaşaçısı ilə heç bir vaxt mübahisəyə girmədiyini dəfələrlə şahidi olmuşam. Məsələn, "Düşüncə" əsərinə baxanlar bir ağısaqqalın parkda, skamyada ayaqlaşdır istirahət etməsi və ya qarşısında topla oynayan uşaqlardan birinin babası olması, nəvəsi ilə gəzintiye gəlməsi, onlara baxaraq uşaqlıq çağlarını xatırlaması, yaxud öz problemləri barədə fikrə dalması qənaətinə gələ bilər.

